

POSUDEK vedoucího na diplomovou práci

čj. 1400/ 3. 7. 2006

Jméno a příjmení studenta: **Hedvika Bartošová**

Téma diplomové práce: **Založení jezuitské misie v Číně a přínos Mattea Ricciho (1552–1610)**

Vedoucí práce: **PhDr. Ľubica Obuchová**

H. Bartošová ve své diplomové práci zpracovala téma, jenž je velice důležité pro pochopení současné náboženské situace v Číně. Autorka si vytyčila náročný cíl – zmapovat studovanou problematiku ze všech hlavních hledisek, tj. z hlediska religionistického, misiologického, historického, kulturologického atd., a předložit tak čtenáři ucelený obecnější pohled. Otázka možného přijetí křesťanství v Číně totiž nepředstavuje jenom problém náboženský, ale zasahuje též do oblasti politických práv a společenských zvyklostí.

Text práce se v souladu se zadáním zaměřuje na činnost zakladatele jezuitské misie v Číně M. Ricciho a na osud misie po jeho smrti. Tato látka je poměrně náročná na zpracování, protože vyžaduje nejenom dobrý přehled dějin katolických misí a misijních metod různých řádů, ale též vědomosti z čínské středověké historie, filozofie a náboženství.

Diplomantka nestudovala čínštinu (což u zpracovávaného okruhu problémů příliš nepřekáží), proto musela pracovat s cizojazyčnými materiály, které interpretují příslušné čínské prameny. Zde musím ocenit, že autorka jako zdroj těchto materiálů ve velké míře využívala kvalitní internetové stránky. Skutečnost, že s nimi všestranně pracovala, dokazují nepřímo i některé jazykové nepřesnosti v textu; vznikly zřejmě během překládání z angličtiny, např. užití slov *nekřesťanský* (s. 1: nekřesťanské praktiky, s. 4: nekřesťanské země), *neportugalský* (s. 9: neportugalští jezuité) apod., vazby typu "celkový pokrok pokračoval", "misie přesto pomalu pokračovala v pokroku", nebo "to je přineslo do pozornosti" (vše na s. 16), "otázky ... ponechal úplně nezmníněné" (s. 23), "vztahů mezi jednotlivými v Číně působícími řády" (s. 49), "plánoval představit jezuity na dvoře s myšlenkou použití jejich matematických a astronomických dovedností a znalostí v reformě a opravě kalendáře..." (s. 18) atd.

Studentka věnuje dané problematice dlouhodobě pozornost, pravidelně navštěvovala přednášky o čínských náboženstvích a dějinách křesťanství ve východní Asii. Na individuálních konzultacích se projevovala aktivně a svědomitě k nim přistupovala. V předkládané práci dokázala tvůrčím přístupem syntetizovat údaje z různých materiálů a formulovat základní okruhy dané problematiky.

Práce působí celkově dobrým, vyváženým dojmem, výklad je plynulý a celý text vykazuje pečlivý přístup k zpracování dílčích problémů. Poněkud slabší jsou pouze některé části věnované historickému přehledu, kde se občas vyskytují nepřesné formulace nebo zjednodušující výklad (např. na s. 9 se uvádí, že Ignác z Loyoly vyslal jako první misionáře do Azie Š. Rodriguese a F. Xaverského, ale původně místo sv. Františka měl odjet Bobadilla). Nejvýraznější je to na s. 5 a 6, kde se heslovitě píše o izolaci země a mj. se uvádí: "Po nástupu dynastie Ming (založená Čiňany) byli všichni křesťané vypovězeni ... křesťanská misie upadala a byla nakonec potřena islamizací a pronásledováním." Toto souvětí je v rozporu s obsahem celé práce, protože Ricci založil svou misii právě v mingské době, byť na jejím konci (a na jejím začátku bylo sedm velkolepých čínských námořních výprav k africkým břehům).

Z formálního hlediska je práce uspořádaná přehledně, rozdělená do samostatných kapitol podle jednotlivých tematických okruhů, které na sebe logicky navazují. Práce postupuje od obecnějšího k detailnímu, tj. nejdříve popisuje postavení křesťanství na čínských územích před Ricciho příchodem, poté přechází k Ricciho osobě, jeho životu a působení v jižní Číně, přibližuje akomodační misie, které prosazoval, a charakterizuje problémy, s nimiž se setkával. Závěrečná třetina textu se zabývá výsledky jeho práce, situací v pekingské misii po Ricciho smrti a především tzv. sporem o čínské rity. (Zde by byla vhodná alespoň jedna věta o tom, že potíže s tolerancí vůči domorodým praktikám neměli jenom jezuité v Číně. Spor byl součástí obecnějšího problému asijských misí, proto se v odborné literatuře častokrát uvádí jako "spor o čínské a malabarské rity".) Přehledně strukturovaný text je doplněn několika vhodnými citacemi a odkazy na odbornou literaturu.

Rovněž po grafické stránce je práce dobře zpracovaná, menší nedostatek představuje pouze pár jednoznakových předložek a spojek na koncích řádků a nesprávně umístěné poznámky přesunuté na následující stránky (konkrétně poznámky č. 17, 20, 36, 72, 73, 77, 86).

Poněkud slabší stránkou práce je úroveň psaného jazykového projevu, stěžující pochopení některých argumentů. Je to především nadměrné užívání trpného rodu, vazeb a trpných příčestí (zřejmě pod vlivem anglických materiálů), jenž může občas text znejasnit, např. na s. 56: "Morales byl následně svým představeným [poslal ho tam jeho představený nebo byl poslán ke svým představeným?] do Říma sám poslán, aby hledal odpovědi na své otázky [otázky kladl Morales?] ohledně jezuitské misijní praxe a stížnosti prezentoval osobně." Dále na stejné stránce: "Vznášel teologům otázky..."

Vliv anglických materiálů vykazuje i výskyt slova "civilní" – vhodnější by na mnoha místech byl spíše termín "občanský", jenž autorka používá nedůsledně (např. s. 32: "sociální a civilní charakter", s. 34: "civilní a politické rity", ve druhém odstavci na s. 57: "popis těchto praktik jako občanských", v další větě "právo účastnit se slavností civilní a politické povahy", na s. 64 "zvyklosti občanské povahy", atd.).

V textu se občas vyskytují lexikální i gramatické chyby (např. s. 13: "svými modrými oči se odlišoval"; s. 67: Počet misionářů i čínských konvertitů, ..., byl velice nízké."), nelogické vazby a neúplné, heslovité věty. Pravopisné chyby představuje nevhodné užívání velkých písmen (očividně vliv angličtiny) nebo psaní velkých písmen po dvojtečce bez ohledu na slovně druhové zařazení následujícího sdělení. Přesvědčil je užito rovněž čárek, některých spojek a zájmen, obzvláště vztažných (navíc od předchozího textu nejsou oddělovány čárkou, jak by odpovídalo pravidlům češtiny).

Některé pasáže předkládané práce postrádají důkladnou a všestrannou závěrečnou revizi. Například v počátečních kapitolách a podkapitolách se někdy opakují fakta uvedená již v předchozím textu. Někde zůstal text heslovitý jako v pracovní verzi (např. text na s. 40 či pozn. č. 51) či dokonce byla zachována řada synonym (napsaných zřejmě během prvotního překladu, např. pozn. č. 45 a 47). Rovněž v seznamu literatury nejsou u některých titulů uvedeny všechny údaje (např. na s. 76 chybí místo vydání) a u článků rozsah stran.

Závěr

Hlavní přínos práce spatřuji v přehledném a logickém podání problematiky čínských misí a oceňuji doslova mravenčí píli, která musela být vynaložena při shromáždění a návazném studiu cizojazyčných materiálů. Seznam titulů, použitých při zpracování diplomové práce, z části u nás nedostupných, dokládá šíři pramenů a literatury, jež byly v práci uplatněny.

Předkládaná práce je dokladem toho, že diplomantka zvládla během vysokoškolského studia metodologické i metodické postupy potřebné pro bádání. H. Bartošová v této práci prokázala dobrou orientaci v náročné problematice, využila i poznatků z dlouhodobějšího studia a především dobrou znalost anglického jazyka. Vykonal velice užitečnou heuristickou práci a obohatila naše poznání o některé nové informace ze zahraničních materiálů vydaných v poslední době. Kladné hodnocení si zasluhují především vlastní postřehy a shrnutí problematiky v závěrečné části práce.

Konstatuji, že práce má vyžadovanou odbornou i technickou úroveň a *splňuje požadavky* kladené na diplomové práce. Vzhledem k uvedeným připomínkám navrhuji hodnocení „velmi dobře“.

Otázky a připomínky doporučené k bližšímu vysvětlení při obhajobě:

1. Na s. 17 a 35 je zmínka o Ricciho deníku, jenž je označován pouze názvem *Storia*. Proč nebyl tento materiál při zpracování práce použit?
2. Vysvětlíte tvrzení na s. 27: "To, co dalo této společnosti kulturní homogenitu, která překonávala i etnické rozdílnosti, byla náboženská tradice." Jaké postavení mělo náboženství v čínské společnosti?
3. Zapojoval se do sporu o čínské rity i některý misionář z české provincie Tovaryšstva Ježíšova?

30. srpna 2006

PhDr. Ľubica Obuchová